

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“12” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КУЛЬТУРА АНТИЧНОСТІ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Культурологія»

Спеціальність 034 Культурологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Культура античності складена відповідно до освітньо-професійної програми «Культурологія», спеціальності 034 Культурологія, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «27» квітня 2022 р.).

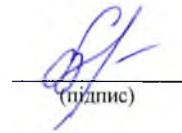
Розробник: **Балух Василь Олексійович**, доктор історичних наук, професор кафедри філософії та культурології

Викладач: **Балух Василь Олексійович**, доктор історичних наук, професор кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Пояснювальна записка

1. Мета навчальної дисципліни: Осмислення і засвоєння особливостей і специфіки культурної спадщини Античності як цілісного соціокультурного феномену і підґрунтя для подальшого розвитку європейської цивілізації. Вона заклала міцний фундамент для подальшої еволюції і засвоєння її здобутків у період Середньовіччя. Саме вивченню цього феномену і присвячений даний курс.

2. Завдання вивчення навчальної дисципліни.

~ Ознайомлення студентів з основними історичними етапами та тенденціями розвитку античної культури;

~ Розгляд чинників, що сприяли формуванню античної культури;

~ Формування цілісного уявлення про історико–культурний контекст епохи, а також виявлення загального і специфічного у культурах Стародавньої Греції і Риму;

~ Окреслення репрезентативних форм античної культури та провідних тенденцій її розвитку;

~ Репрезентація ключових понять, що визначають характер і специфіку античної культури (поліс, гармонія, калокагатія тощо);

~ Аналіз внеску основних представників культури греко–римської античності та їхнього впливу на подальший розвиток світової культури.

~ Ознайомитися із основними пам'ятками античної культури та їхнім значенням для культурного поступу людської цивілізації.

Пререквізити. Матеріал курсу «Культура Античності» опирається на знання здобувачів освіти, отриманих при вивченні дисциплін «Первісна культура» і «Культура Сходу».

~

Результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми «Культурологія» підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (галузь знань 03 Гуманітарні науки спеціальність 034 Культурологія вивчення дисципліни «Культура Античності» сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, технічні технології,

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури в українському та міжнародному контекстах.

ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 6. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів.

ФК 7. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.

ФК 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.

ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

ФК 11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

ФК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.

РН9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

РН19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

3. Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
	кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	6	180	30	-	16	-	134		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Культура Стародавньої Греції											
Тема 1. Вступ до культури Античності («Культура Античності» як предмет і галузь гуманітарних знань; Особливості розвитку античного суспільства у порівнянні з країнами Стародавнього Сходу; Географічне середовище та	10	2				12						

його вплив на античну культуру; Населення Стародавньої Греції як творець культурної спадщини).												
Тема 2. Давньогрецька міфологія (Міф і міфологія: походження і характеристика; Походження світу і людей у давньогрецькій міфології; Олімпійські боги: поява і функції; Герої в античній міфології; Земні боги та інші божества; Грецька міфологія і сучасність).	12	2				10						
Тема 3. Крито – мікенська культура і Греція часів Гомера (Критське суспільство та його культура; Ахейська Греція у ранньо- та середньоелладський періоди; Особливості розвитку мікенської культури; Гомерівська Греція та її культура).	12	2				10						
Тема 4. Грецька культура архаїчного періоду (Релігія і філософія архаїчної епохи; Розвиток літератури і музики; Історіографія і мистецтво; Побут і виховання греків).	14	2	2			10						
Тема 5. Грецька культура класичного періоду (Філософія і наука класичного періоду; Розвиток грецького театру; Особливості грецької релігії та загальнонародні свята; Архітектура і скульптура; Живопис і музика).	16	4	2			10						

Тема 6. Елліністична культура (Особливості розвитку античної культури; Розвиток науки і техніки; Елліністична релігія; Філософські системи еллінізму; Елліністична література; Містобудування й архітектура; Скульптура, живопис і ораторське мистецтво)	16	4	2			10						
Разом за ЗМ1	80	16	6			62						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Культура Стародавнього Риму.											
Тема 1. Особливості давньоримського суспільства та передумови розвитку його культури (Характерні риси римської історії та її періодизація; Природні умови Стародавньої Італії; Найдавніше населення Апеннінського півострова та його культура)	12	2				10						
Тема 2. Культура етрусків і царської епохи (Особливості етруської культури; Рим в епоху царів; Традиції та вірування римлян царського періоду).	12	2				10						
Тема 3. Римська культура ранньореспубліканського періоду (Матеріальна культура римлян; Рання римська релігія; Римське право; Розвиток літератури, музики і театру; Архітектура, будівельна справа, скульптура і живопис).	16	2	2			10						
Тема 4. Римська культура пізньореспубліканського	16	2	2			12						

періоду (Зміни в побуті, моралі та релігії римлян; Розвиток освіти і ораторського мистецтва; Римська наукова і художня література; Поезія, тертр і видовища; Архітектура та образотворче мистецтво; Еволюція римського права).												
Тема 5. Культура Риму епохи принципату (Загальні особливості римської культури епохи принципату; Матеріальна культура I-II ст.; Скульптура та образотворче мистецтво; Розвиток літератури і сценічного мистецтва; Освіта і наука).	14	2	2			10						
Тема 6. Походження та рання історія християнства (Соціально-економічні та ідеологічні передумови походження християнства; Виникнення християнства та його поширення; Відносини християнства і державної влади у I-III ст.; Проголошення християнства державною релігією; Ранньохристиянські єресі; Ранньохристиянська культура).	12	2	2			10						
Тема 7. Культура Пізньої Римської імперії (Загальна характеристика пізньоримської культури; Розвиток філософських шкіл; Література та історія; Пізньоримське право; Розвиток архітектури і мистецтва).	14	2	2			10						
Разом за ЗМ 2	100	14	10			72						
Усього годин	180	30	16			134						

Тематика семінарських занять

Модуль 1.

№	Назва теми з основними питаннями - план	Кількість годин
1	Грецька культура архаїчного періоду	2
2	Грецька культура класичного періоду	2
3	Елліністична культура	2

Модуль 2.

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Римська культура ранньореспубліканського періоду	2
2.	Римська культура пізньореспубліканського періоду	2
3.	Культура Риму епохи принципату	2
4.	Походження та рання історія християнства	2
5.	Культура Пізньої Римської імперії	2

Самостійна робота студента

1.	Теорії походження й авторства гомерівських поем.	5
2.	Твори Гесіда як дзеркало історії архаїчного періоду.	6
3.	Скіфія у викладі Геродота.	7
4.	Мотиви давньогрецьких міфів у новочасній і сучасній літературі.	7
5.	Троянська війна: правда і міфи.	5
6.	Грецька колонізація і територія сучасної України.	7
7.	Сучасний погляд на афінську і спартанську системи виховання.	5
8.	Філософські погляди Платона і Аристотеля: компаративний аналіз.	7
9.	Принципи забудови античних міст і сучасність.	5
10.	Елліністична військова техніка.	5

11.	Архімед як винахідник.	5
12.	Філософія стоїків.	6
13.	Філософська школа кініків.	6
14.	Соціальні утопії в елліністичній літературі.	6
15.	Основні результати археологічних розкопок у Римі.	5
16.	Основні проблеми етрускології.	5
17.	Культурні досягнення етрусків, запозичені іншими народами.	6
18.	Пантеон римських божеств.	6
19.	Походження римських свят.	5

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1.	Права і обов'язки римського громадянина республіканської епохи.	5
2.	Образ ідеального оратора в зображенні Цицерона.	5
3.	Ігри і видовища у Стародавній Греції та Римі: компаративний аналіз.	5
4.	Вчення Філона Александрійського та його вплив на християнство	5
5.	Міланський едикт: правда і гіпотези.	5

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

МН2 – практичні методи (практичні роботи).

МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари і т.п.).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання поставлених проблем, виконання індивідуальних завдань), виконання завдань для самостійної роботи є різною (дивись таблицю та Moodle). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати у процесі вивчення дисципліни упродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає на поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу;
- використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;
- при виконанні письмових (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях тощо).

Політика академічна доброчесності.

Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО1 – контрольні роботи (тематичні).

МО2 – тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання.

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.

МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

– контрольні роботи;

– стандартизовані тести;

– проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);

– аналітичні звіти;

– реферати;

- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

5.4. Форми поточного та підсумкового контролю Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
7	8	7	8	10	10	10		

При виставленні загальної оцінки враховуються такі критерії:

«А» ставиться у разі, якщо здобувач:	постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; - належним чином виконував завдання для самостійної роботи; - допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; добре виконав завдання модульного контролю.
---	--

«В» ставиться у разі, якщо здобувач:	розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; робив узагальнення та висновки з окремих питань; виконував завдання для самостійної роботи; при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; добре виконав завдання модульного контролю.
«С» ставиться у разі, якщо здобувач:	розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, формулював висновки з окремих питань практичних занять; не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
«D» ставиться у разі, якщо здобувач:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; формулював висновки з окремих питань; при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; не проявляв активності на практичних заняттях; частково виконав завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; при виконанні завдань модульного контролю допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.
«E» ставиться у разі, якщо здобувач:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; виконав окремі завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.

«Fx» ставиться у разі, якщо здобувач:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
--	--

6. Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни здійснюється в таких формах (контрольні роботи; тести; проєкти; реферати; есе; розрахунково-графічні роботи інші види індивідуальних і групових завдань).

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю (подаються для оцінювання роботи студента на семінарських чи практичних заняттях (усних відповідей), виконання письмових, практичних завдань, самостійної роботи – відповідно до тематики кожного змістового модуля).

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, *зарахування результатів навчання здійснюється* згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

7. Рекомендована література:

1. Антична література: підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.І. Пащенко, Н.І. Пащенко. Вид. 3-тє, стер. Київ, 2008.
2. Багацький В. В. Культурологія. Історія і теорія культури ХХ століття: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.В. Багацький, Л.І. Кормич. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. Київ, 2007.
3. Балух В.О. Візантиністика. Курс лекцій. Чернівці, 2006.
4. Балух В. О. Історія античної цивілізації: у 3 т. Т. 1. Стародавня Греція: Підручник. Чернівці, 2007.
5. Балух В. О. Історія античної цивілізації: у 3 т. Т. 2. Стародавній Рим: Підручник. Чернівці, 2008.
6. Балух В.О. Історія античної цивілізації: у 3 т. Т. 3. Практикум. Чернівці, 2009.

7. Балух В. О. Коцур В. П. Історія Стародавнього Риму. Чернівці, 2005.
8. Балух В.О. Макар Ю. І. Історія Стародавньої Греції. Курс лекцій. Чернівці, 2001.
9. Балух В. О. Коцур В. П. Культура Античності: підручник. Чернівці, 2015. Білик Б. І. Культурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2004.
10. Зелінська Л. В. Антична література (давньогрецька і давньоримська): конспект лекцій. Острог, 2011.
11. Історія та культура Античності: навч. пос. для здобувачів вищої освіти / упор.: Я.А. Алешкевич. Ужгород, 2023.
12. Культурологія. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / М. Закович. 5-те вид., стер. Київ, 2010.
13. Культурологія: навчальний посібник / Б. О. Парахонський. Київ, 2003.
14. Культурологія: навчальний посібник для студентів ВНЗ / М. П. Іщенко. Черкаси, 2009.
15. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред.. А. Є. Конверського. Харків, 2013.
16. Культурологія: тести до курсу / уклад. Ю. І. Клим'юк. Чернівці, 2007.
17. Кучменко Е. М. Культурологія. Історія світової культури: навчальний посібник. Київ, 2012.
18. Ліндсей Дж. Коротка історія культури: в 2 т. / Перекл. з англ. Київ, 1995. Т. 1.
19. Ставнюк В. Історія Древньої Греції: навч. пос. Для студентів ВНЗ. Чернівці, 2022.
20. Стеценко В. Культурологія (навчальна програма і головний зміст нормативного курсу): навчальний посібник / В. Стеценко, Л. Пітусь. Львів, 2006.
21. Тронський І. М. Історія античної літератури. – Київ, 1959.
22. Українська і зарубіжна культура. Навчальний посібник / Під заг. ред. Заболоцької К. В. – Донецьк, 2001.

7.3. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне електронне забезпечення

Відео: Антична культура. Еллінізм. Сім чудес світу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pQIFpCvYsmY>; Епохи європейської історії. Ч. 2. Античність. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i6tS2bYE810>; Античне мистецтво: Древня Греція. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UBsxXxofwWY>; Антична героїка в історії України. URL: https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=545303686130204; Мистецтво античності – колыска європейської цивілізації. URL:

https://www.google.com/search?q=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8+%D0%B7+%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8+%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96&oq=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8+%D0%B7+%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8+%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBg gAEEUYOTIHCAEQIRigAdIBCTE5NTUzajBqN6gCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF-8.